

**CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU
STUDII UNIVERSITARE**

Redacția:	07
Data:	15.04.2019
Pag.	1/10

FACULTATEA MEDICINĂ 2

PROGRAMUL DE STUDII 0912.1 MEDICINĂ

**CATEDRA DE MEDICINĂ SOCIALĂ ȘI MANAGEMENT SANITAR
"NICOLAE TESTEMIȚANU"**

APROBATĂ

la ședința Comisiei de asigurare a calității și
evaluării curriculare facultatea Medicină

Proces verbal nr. 5 din 12.01.2020

APROBATĂ

la ședința Consiliului Facultății de
Medicină 2

Proces verbal nr. 3 din 25.02.2020

Președinte dr.hab.șt.med., prof. universitar

SUMAN SERGHEI

Decanul Facultății dr.șt.med., conf.universitar

BETIU MIRCEA

APROBATĂ

la ședința Catedrei de medicină socială și management
sanitar "Nicolae Testemițanu"

Proces verbal nr. 1 din 30.08.2019

Șef catedră dr. hab. șt. med., conf. universitar

RAEVSCHI ELENA

CURRICULUM

DISCIPLINA ETICA ȘI DEONTOLOGIA

Studii integrate/ Ciclul I, Licență

Tipul cursului: **Disciplină opțională**

Chișinău, 2019

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	07
Data:	15.04.2019
Pag. 2/10	

I. PRELIMINARII

- Prezentarea generală a disciplinei: locul și rolul disciplinei în formarea competențelor specifice ale programului de formare profesională / specialității

Cursul de etică și deontologie medicală este o componentă importantă în educația studenților de la medicină. Obiectivul principal este de a oferi studenților de la medicină ca viitori medici un set de abilități pentru analiza și rezolvarea dilemelor etice.

Etica și deontologia medicală, ca element al culturii generale și profesionale, contribuie la educația profesională și intelectuală a medicului. Disciplina oferă instrumente și abilități pentru raționamentul etic, care va permite studenților medici să recunoască dilemele etice și îi va înzestra cu cunoștințe pentru a ajunge la soluții practice, etice pentru aceste dileme din asistența medicală modernă. Medicul trebuie să cunoască principiile organizării propriei profesii, regulamentele, regulile, drepturile și îndatoririle pe care și le asumă în concordanță cu drepturile fundamentale ale pacienților și ale medicilor. Conținutul cursului include studiul valorilor, principiilor și a normelor de conduită, care sunt obligatorii pentru lucrătorii medicali angajați în sistemul de sănătate.

Conținutul cursului este corelat cu nivelul de educație al studenților, similar cu celelalte universități europene, cu informații actualizate, și reprezintă volumul de cunoștințe necesar pentru a cunoaște etica și deontologia medicală.

- **Misiunea curriculumului (scopul) în formarea profesională**
Cunoașterea principiilor și normelor de etică și deontologie medicală, înțelegerea rolului lor în exercitarea profesiei de medic. Promovarea valorilor morale supreme și a standardelor pentru a ajuta la creșterea nivelului de conștientizare cu privire la comportamentul adecvat al tuturor membrilor comunității medicale.
- Limba/limbile de predare a disciplinei: română, rusă, engleză.
- Beneficiari: studenții anului III, facultatea Medicină 1 și Medicină 2, specialitatea Medicină.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	U.05.A.049.1		
Denumirea disciplinei	Etica și deontologia		
Responsabil (i) de disciplină	Margine L., Obreja G.		
Anul	III	Semestrul/Semestrele	V
Numărul de ore total, inclusiv:			30
Curs	10	Lucrări practice/ de laborator	10
Seminare	-	Lucrul individual	10
Forma de evaluare	CD	Numărul de credite	1

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	07
Data:	15.04.2019
Pag. 3/10	

III. OBIECTIVELE DE FORMARE ÎN CADRUL DISCIPLINEI

La finele studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- *la nivel de cunoaștere și înțelegere:*

1. Importanța eticii și deontologiei medicale
2. Drepturile și obligațiile principale ale medicului și pacientului
3. Respect și tratament egal pentru toți pacienții
4. Modalitatea de luare a deciziilor medicale pentru pacienții incapabili să ia propriile decizii
5. Justificarea confidențialității pacientului și recunoașterea excepțiilor legitime de confidențialitate
6. Descrierea modului de comportament al medicilor în raport cu colegii lor
7. Modul de rezolvare a conflictelor cu alți prestatori de servicii medicale
8. Regulile de etică a cercetării pe subiecți umani
9. Modalitatea de echilibrare a cercetării și asistenței medicale

- *la nivel de aplicare:*

1. Identificarea surselor principale de etică medicală
2. Recunoașterea diferitor abordări în luarea deciziilor etice
3. Recunoașterea elementelor esențiale ale consimțământului/acordului informat
4. Recunoașterea principalelor probleme etice care apar la începutul și sfârșitul vieții
5. Recunoașterea conflictelor dintre obligațiile medicului față de pacient și față de societate și identificarea cauzelor acestor conflicte
6. Identificarea și abordarea problemelor etice în legătură cu insuficiența alocării de resurse medicale
7. Recunoașterea responsabilităților medicului pentru sănătatea publică și sănătatea globală
8. Justificarea raportării comportamentului ne etic al colegilor
9. Identificarea principiilor etice principale legate de cooperarea cu terțe părți la îngrijirea pacienților
10. Identificarea principiilor de bază ale eticii cercetării

- *la nivel de integrare:*

1. Integrarea cunoștințelor de etică și deontologie medicală cu cele clinice.
2. Rezolvarea diferitor dileme etice și deontologice în relația medic-pacient, medic-colegi și medic-societate
3. Aplicarea cunoștințelor acumulate pentru realizarea cercetărilor științifice personale în cadrul tezei de licență, Zilelor Universității și ca viitor medic-clinician și tânăr cercetător.

IV. CONDIȚIONĂRI ȘI EXIGENȚE PREALABILE

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 07

Data: 15.04.2019

Pag. 4/10

1. Cunoașterea limbii de predare;
2. Competențe digitale (utilizarea internetului, procesarea documentelor, utilizarea MS Office Word, PowerPoint);
3. Capacitatea de lucru în echipă;
4. Nu sunt tolerate nici un fel de alte activități pe parcursul prelegerii/seminarului; telefoanele mobile să fie închise;
5. Nu sunt tolerate întârzieri la prelegeri și lucrări practice.

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Cursuri (prelegeri), lucrări practice/ lucrări de laborator/seminare și lucru individual

Nr. d/o	TEMA	Numărul de ore		
		Prelegeri	Lucrări practice	Lucru individual
1.	Introducere. Caracteristicile principale ale eticii și deontologiei medicale	2	2	2
2.	Medicul și pacientul	2	2	2
3.	Medicul și societatea, medicul și colegii săi	4	4	4
4.	Aspecte etice și deontologice a cercetării biomedicale	2	2	2
Total		10	10	10

VI. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Obiective	Unități de conținut
Tema (capitolul) 1. <u>Introducere. Caracteristicile principale ale eticii și deontologiei medicale</u>	
• Să definească caracteristicile principale ale eticii medicale; • să cunoască importanța eticii medicale pentru luarea deciziilor în medicină; • sa demonstreze cunoașterea codurilor de etică și deontologie medicală internaționale și naționale, a declarațiilor și legislației privind drepturile omului și alte documente relevante	1. Introducere. Importanța eticii și deontologiei medicale. Bazele istorice ale eticii medicale. Jurământul lui Hipocrate. 2. Etica medicală, profesionalismul medical, drepturile omului și legislația: Declarația de la Geneva, Codul Internațional de Etică Medicală, Declarația privind Drepturile Omului, Carta Europeană privind drepturile pacientului, Codul deontologic al lucrătorului medical și farmacistului din Republica Moldova. 3. Caracteristicile principale ale eticii și deontologiei medicale. 4. Abordări privind luarea deciziilor etice în medicină.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 07

Data: 15.04.2019

Pag. 5/10

Obiective	Unități de conținut
• să aplice cunoștințele de etică în domeniul practicii medicale și cercetării biomedicale • să integreze principiile de etică medicală cu progresele în domeniul practicii și științei medicale	
Tema (capitolul) 2. <u>Medicul și pacientul</u>	
• Să definească particularitățile relației medic-pacient; • să cunoască elementele esențiale ale acordului informat; • sa demonstreze cunoașterea celor mai importante probleme care apar pe parcursul vieții; • să aplice acordul informat și capacitățile de comunicare bune în practica medicală; • să integreze aspectele etice în practica și știința medicală.	1. Relația medic-pacient. 2. Respect și tratament egal pentru toți pacienții. 3. Comunicarea și consimțământul/acordul informat. 4. Luarea deciziilor pentru pacienții vulnerabili. 5. Confidențialitatea. 6. Aspecte legate de începutul vieții. 7. Aspecte legate de sfârșitul vieții.
Tema (capitolul) 3. <u>Medicul și societatea, medicul și colegii</u>	
- Să definească caracteristicile speciale și principiile etice privind relația medic-societate și cooperarea medicului cu colegii; - să cunoască responsabilitățile medicului privind sănătatea publică și sănătatea globală și în cooperarea cu alți prestatori de servicii medicale; - să demonstreze înțelegerea problemelor etice în alocarea resurselor medicale insuficiente și soluționarea conflictelor cu alți prestatori de servicii medicale; - să aplice cunoștințele de etică medicală pentru recunoașterea	1. Caracteristicile speciale ale relației medic-societate și medic-colegi. 2. Loialitatea dublă. 3. Alocarea resurselor. 4. Sănătatea publică. 5. Sănătatea globală. 6. Medicul și mediul. 7. Provocările pentru autoritatea medicală. 8. Relația cu colegii-medici, profesorii și studenții. 9. Raportarea practicilor ne etice sau nesigure. 10. Relația cu alți lucrători medicali. 11. Cooperarea. 12. Soluționarea conflictelor.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 07

Data: 15.04.2019

Pag. 6/10

Obiective	Unități de conținut
conflictelor dintre obligațiile medicului față de pacient și față de societate și pentru identificarea cauzelor acestor conflicte; - să integreze cunoștințele de etică în abordarea problemelor etice care vizează relația medic-societate și în cooperarea cu colegii.	
Tema (capitolul) 4. Aspecte etice ale cercetării biomedicale.	
- Să definească importanța cercetării medicale pentru practica medicală; - să cunoască principiile de bază ale eticii cercetării; - să demonstreze înțelegerea cerințelor comitetelor de revizuire etică; - să aplice cunoștințele de etică medicală pentru a echilibra cercetarea și asistența medicală; - să integreze din punct de vedere etic cercetarea și practica medicală.	1. Importanța cercetării medicale. 2. Cercetarea în practica medicală. 3. Cerințele etice. 3.1. Aprobarea revizuirii de către comitetul de etică. 3.2. Valoarea științifică. 3.3. Valoarea socială. 3.4. Riscuri și beneficii. 3.5. Consimțământul /acordul informat. 3.6. Confidențialitatea. 3.7. Conflicte de roluri. 3.8. Raportarea onestă a rezultatelor. 3.9. Denunțarea. 3.10. Probleme nerezolvate.

VII. COMPETENȚE PROFESIONALE (SPECIFICE (CS) ȘI TRANSVERSALE (CT)) ȘI FINALITĂȚI DE STUDIU

✓ Competențe profesionale (specifice) (CS)

nu este cazul

✓ Competențe transversale (CT)

nu este cazul

✓ Finalități de studiu

La sfârșitul cursului studentul va fi capabil să:

- să identifice sursele principale de etică și deontologie medicală și să recunoască diferite abordări în luarea deciziilor etice, inclusiv pentru pacienții vulnerabili;

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 07

Data: 15.04.2019

Pag. 7/10

- să explice justificarea confidențialității pacientului și să recunoască excepțiile legitime de confidențialitate;
- să recunoască problemele etice în relația medic-pacient, medic-societate și medic-colegi și să explice modul de soluționare a conflictelor legate de relații;
- să justifice raportarea comportamentului ne etic al colegilor;
- să știe cum să echilibreze cercetarea medicală și practica medicală.

Notă. Finalitățile disciplinei (se deduc din competențele profesionale și valențele formative ale conținutului informațional al disciplinei).

VIII. LUCRUL INDIVIDUAL AL STUDENTULUI

Nr.	Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
1.	Lucrul cu sursele de informație	Lecturarea prelegerii sau materialul din manual la temă. Citirea întrebărilor din temă, care necesită o reflecție asupra subiectului. Selectarea surselor de informație suplimentară la tema respectivă. Luarea de cunoștință cu sursele informaționale suplimentare la temă. Formularea generalizărilor și concluziilor referitoare la tema subiectului.	Capacitatea de a extrage esențialul; abilități interpretative; volumul muncii	Pe parcursul semestrului
2.	Prezentări ale proiectelor	Selectarea temei, stabilirea planului cercetării, stabilirea termenilor de realizare. Stabilirea componentelor prezentării PowerPoint - tema, scopul, rezultatele, concluzii, bibliografie. Recenzii colegi. Recenzii profesori.	Volumul de muncă, gradul de pătrundere în esența temei proiectului, calitatea concluziilor, elemente de creativitate, formarea atitudinii personale, coerența expunerii și corectitudinea științifică, prezentarea grafică, modalitatea de prezentare.	Pe parcursul semestrului

IX. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

- **Metode de predare și învățare utilizate**

Pentru însușirea mai eficientă în cadrul disciplinei „Etica și deontologia medicală” sunt utilizate atât metode tradiționale (expunerea, conversația, exercițiul), cât și cele considerate a fi mai eficiente pentru învățământul universitar (dezbateri interactive, studiul de caz, metoda proiectelor, modelarea). În cadrul lucrărilor practice sunt utilizate metode frontale, metode de activitate individuală, metode de activitate în grup. Pentru formarea deprinderilor practice în cadrul disciplinei se utilizează instruirea/autoinstruirea asistată de calculator (MS Office Word, PowerPoint).

- **Strategii/tehnologii didactice aplicate (specifice disciplinei)**

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	07
Data:	15.04.2019
Pag. 8/10	

În cadrul cursurilor și seminarelor sunt folosite tehnologiile informaționale de comunicare - prezentări PowerPoint.

- **Metode de evaluare** (inclusiv cu indicarea modalității de calcul a notei finale)

Curentă: Pe parcursul semestrului de studiu în cadrul evaluării curente sunt preconizate: o lucrare de control (partea teoretică) și o totalizare (partea practică), care de fapt reprezintă evaluarea abilităților aplicative – prezentarea Power Point a proiectului de cercetare.

Partea teoretică a evaluării curente:

1. Lucrarea de control (test grilă)

Partea practică a evaluării curente:

2. Proiectul de cercetare (prezentare digitală) + Participarea la cursuri.

Nota pentru evaluarea abilităților practice se va alcătui din nota pentru prezentarea proiectului (cota parte 0,9) și nota pentru participare la cursuri (cota parte 0,1).

Nota semestrială constituie media lucrării de control și a proiectului de cercetare.

Finală: Evaluarea finală este efectuată în formă de colocviu diferențiat.

La colocviul diferențiat la disciplina „Etica și deontologia medicală” nu sunt admiși studenții cu media anuală sub nota 5,0, precum și studenții, care nu au recuperat absențele de la lucrările practice. Colocviul diferențiat constă din proba test-grilă. Proba test-grilă constă din variante a câte **30** teste fiecare din toate temele cursului, dintre care 40% sunt cu compliment simplu, 60% de teste sunt cu compliment compus. Studentul are la dispoziție în total **30** de minute pentru a răspunde la test. Subiectele pentru colocviul diferențiat se aprobă la ședința catedrei.

Nota finală constituie media notei semestriale și notei pentru proba test-grilă obținută la colocviul diferențiat.

Evaluarea cunoștințelor se apreciază cu note de la 1,00 la 10,00, după cum urmează:

Modalitatea de rotunjire a notelor la etapele de evaluare

Grila notelor intermediare (media anuală, notele de la etapele examenului)	Sistemul de notare național	Echivalent ECTS

**CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU
STUDII UNIVERSITARE**

Redacția: 07

Data: 15.04.2019

Pag. 9/10

1,00-3,00	2	F
3,01-4,99	4	FX
5,00	5	E
5,01-5,50	5,5	
5,51-6,0	6	
6,01-6,50	6,5	D
6,51-7,00	7	
7,01-7,50	7,5	C
7,51-8,00	8	
8,01-8,50	8,5	B
8,51-8,00	9	
9,01-9,50	9,5	A
9,51-10,0	10	

Nota medie anuală și notele tuturor etapelor de examinare finală (asistate la calculator, testare, răspuns oral) - toate vor fi exprimate în numere conform scalei de notare (conform tabelului), iar nota finală obținută va fi exprimată în număr cu două zecimale, care va fi trecută în carnetul de note.

Neprezentarea la examen fără motive întemeiate se înregistrează ca "absent" și se echivalează cu calificativul 0 (zero). Studentul are dreptul la 2 susțineri repetate ale examenului nepromovat.

X. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ:

A. Obligatorie:

1. **Tintiuc D., Raevschi M., Grossu Iu.** Etica și deontologia medicală. Chișinău, 2007
2. **Daghie Viorel.** Etică și deontologie medicală. Editura Național. București, 2000.

B. Suplimentară

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	07
Data:	15.04.2019
Pag. 10/10	

1. Carta europeană a drepturilor pacientului
<https://constitutii.wordpress.com/20151061161carta-europeana-adrepturilor-pacientilor/>
2. Legea cu privire la exercitarea profesiei de medic
<http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=313062&lang=1>
3. Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului
<http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=313060>
4. Codul deontologic al lucrătorului medical și farmacistului
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=369644>
5. WMA Declaration of Geneva
<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-geneva/>
6. UN Universal Declaration of Human Rights
<https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>
7. WMA Declaration on the Rights of the Patient
<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-lisbon-on-the-rights-of-the-patient/>
8. WMA Declaration of Helsinki
<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>
9. WMA International Code of Medical Ethics
<https://www.wma.net/policies-post/wma-international-code-of-medical-ethics/>
10. WMA Declaration of Delhi on Health and Climate Change
<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-delhi-on-health-and-climate-change/>